

10.12.2007

Dnro 529/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

PÄIHTYNEEN HENKILÖN TERVEYDELLISEN RISKIN ARVIOINTI HÄTÄKESKUKSESSA

1
KANTELU

Tampereen Seudun Työllisyyden Edistämisyhdistys Puhtia Ry arvosteli 14.2.2006 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Pirkanmaan hätäkeskuksen hätäkeskuspäivystäjien ja Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen poliisimiesten menettelyä.

Kantelun mukaan kierrätyskeskuksen työntekijä oli 7.2.2006 noin klo 15.30 löytänyt työharjoittelijan huonovointisena, kalpeana ja voimattomana, niin etteivät tämän jalat kantaneet, kaatuneena polkupyörien sekaan kierrätyskeskuksen alimmaisesta kerroksen varastosta. Työntekijän soitettua hätäkeskukseen pyytääkseen sairaautoa paikalle hälytyskeskuksesta ilmoitettiin, että he lähettävät paikalle poliisipartion tekemään tilanearvioita.

Poliisit olivat tehneet työharjoittelijalle kysymyksiä, joihin hän oli vastannut asiallisesti ja loogisesti, mutta kangerellen. Poliisit olivat taluttaneet hänet katutaso kerrokseen, puhalluttaneet hänet ja todenneet hänen olleen päihtynyt. Poliisit olivat sanoneet vievänsä hänet putkaan. Työharjoittelija oli kuitenkin pyytänyt, että häntä ei vietäisi putkaan, koska hänen veljensä oli tulossa hakemaan häntä klo 17.30. Poliisit olivat suostuneet pyyntöön, puhalluttaneet muita työntekijöitä ja todenneet lähtiessään, että jos työharjoittelijan takia vielä soitellaan, niin hänet viedään automaattisesti putkaan. Työharjoittelijan veli oli tullut paikalle klo 17.30, jolloin todettiin, että työharjoittelijan kunto oli edelleen heikko, hänen jalkansa eivät kantaneet ja hänen vasen kätensä oli tunnoton. Tällöin rohkaistuttiin soittamaan uudelleen hätäkeskukseen, joka nyt lähetti sairaauton paikalle. Työharjoittelija vietiin sairaalaan, jossa hän meni tajuttomaksi ja kuoli aivoverenvuotoon 9.2.2006 aamupäivällä.

Yhdistys kysyy, voitaisiinko poliisin mukaan lähettää joku lääkintähenkilöstöön kuuluva toteamaan lääketieteellisen hoidon tarve silloin, kun hätäkeskus ei lähetä sairaautoa. Yhdistys kysyy lisäksi, asetetaanko hätäpuhelun soittajalle liian suuria vaatimuksia apua tilattaessa. Lisäksi yhdistys haluaa kiinnittää huomiota siihen, että hätäkeskusjärjestelmä on ainoa käytettävissä oleva vaihtoehto avun tilaamisessa.

- - -

RATKAISU

3.1

Pirkanmaan hätäkeskuksen hätäkeskuspäivystäjän menettely

3.1.1

Annetut selvitykset ja lausunnot

Pirkanmaan hätäkeskuksen ja hätäkeskuspäivystäjän selvitys

Selvityksen mukaan hätäkeskuksen ELS-järjestelmään on kirjattu puhelu Kierrätyskeskuksesta 7.2.2006 alkaen klo 15:58:19 ja päättyen klo 16:04:52. Puhelussa käy ilmi, että soittaja on saanut esimieheltään ohjeen tilata sairaauto, koska miespuolinen työntekijä on kaatunut alakerrassa eikä ole päässyt ylös omin voimin. Soittajan mukaan mies ei ollut valittanut mitään oireita eikä kaatumisesta ollut aiheutunut näkyviä vammoja. Soittaja käy puhelun aikana tarkistamassa miehen kunnon, vahvistaa tämän olevan humalassa ja sanovan, ettei halua sairaautoa paikalle. Hätäkeskuspäivystäjä kertoo lähettävänsä paikalle poliisipartion tarkistamaan tilanteen, koska mielellä ei ole viitteitä akuutista merkittävästä sairaudesta tai vammasta. Hän on välittänyt tehtävän poliisipartiolle klo 16:07:54 ja se on ollut paikalla klo 16:18:01.

Toinen puhelu Kierrätyskeskuksesta on kirjattu 7.2.2006 alkaen klo 17:39:4 ja päättyen klo 17:40:20. Puhelussa käy ilmi, että työntekijä on kaatunut, eivätkä hänen jalkansa kannan. Hätäkeskuspäivystäjä tiedustelee mahdollisia halvausoireita. Soittajan mukaan potilaan puhekyvyssä ei ole mitään normaalia poikkeavaa. Toisen käden heikkous yhdistetään aikaisempaan kaatumiseen. Hätäkeskuspäivystäjä hälyttää klo 17:41:33 kohteeseen Tampereen aluepelastuslaitoksen sairaankuljetusyksikön T191 tehtävälajilla C745 (kiireellinen sairaankuljetus, kaatuminen).

Hätäkeskuksen mukaan osuvan riskinarvion tekemiseen vaikuttaa keskeisesti soittajan yhteistyökyky ja taito vastata hätäkeskuspäivystäjän esittämiin kysymyksiin. Hätäpuhelun nauhoitteesta käy ilmi, että hätäkeskuspäivystäjä on selvittänyt terveydellisessä riskinarvioinnissa tarvittavat ja muut tarkoituksenmukaisen avun hälyttämiseen liittyvät seikat.

Hätäkeskus toteaa, että Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ohjeen mukaan ensihoitojärjestelmän kiireellisen osan hälyttäminen tai käyttö ei ole perusteltua muun muassa silloin, kun potilaalla ei ole mitään viitteitä akuutista merkittävästä sairaudesta tai vammasta. Työharjoittelijalle ei ollut aiheutunut kaatumisesta näkyvää vammaa eikä hänellä esitetty olleen muita oireita. Hän oli myös kieltänyt avun pyytämisen paikalle. Myöskään poliisipartio ei tiedottanut hätäkeskukseen vammautumiseen tai sairauteen viittaavista oireista.

Pirkanmaan hätäkeskuksen selvityksen mukaan keskuksen ja sen henkilöstön menettely oli lainmukaista ja asianmukaista.

Hätäkeskusyksikön lausunto

Hätäkeskusyksikön lausunnon mukaan Pirkanmaan hätäkeskuksen vastaanottaman ensimmäisen hätäpuhelun pääasiallinen sisältö kosketti sitä, että soittajan mukaan työharjoittelijan jalat eivät kantaneet eikä soittaja saanut tätä omin voimin autettua alakerrasta korkeita portaita ylös. Hätäkeskuspäivystäjä päätyi terveydellisessä riskinarvioinnissaan siihen, että työharjoittelijalla ei ollut viitteitä akuutista merkittävästä sairaudesta tai vammasta.

Hätäkeskusyksikön lausunnon mukaan työharjoittelijalla ongelmana ollut jalkojen kantamattomuus yhdistettiin hänen humalatilaansa. Lisäksi työharjoittelijan selkeästi ilmaisema tahto siitä, että sairaautoa ei tulisi hälyttää paikalle, vaikutti hätäkeskuspäivystäjän päätöksentekoon.

Hätäkeskusyksikkö toteaa, että Pirkanmaan hätäkeskuksella ei ole erillisohjeita alkoholin vaikutuksen alaisena olevien henkilöiden terveydentilan arvioinnista. Hätäkeskuspäivystäjä totesi tehtävän välittämisen tarpeellisuuden kuitenkin jo puhelun käsittelyn ensimmäisen minuutin aikana. Päivystäjä käytti vielä noin viisi minuuttia sen selvittämiseen, oliko oikea apu sairaauto tai poliisi. Koska sairaauton lähettämiseksi ei ollut perusteita, päivystäjä päätyi lähettämään paikalle poliisipartion. Hätäkeskusyksikön mukaan päivystäjä on selvittänyt työharjoittelijan terveydentilaa varsin kattavasti. Päivystäjä on perustanut päätöksensä toisaalta ohjeisiin ja toisaalta työharjoittelijan omaan tahtoon. Hätäkeskusyksikkö katsoo, että ensimmäisessä hätäpuhelussa ei tullut esiin seikkoja, joiden perusteella hätäkeskuspäivystäjän olisi pitänyt välittää tehtävä sairaankuljetusyksikölle.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Ministeriö toteaa, että tapauksessa on kysymys siitä, olisiko hätäkeskuksen pitänyt lähettää kohteeseen sairaauto heti saatuaan ensimmäisen hätäpuhelun. Ensimmäinen soittaja oli kertonut, että työharjoittelija oli kaatunut eikä päässyt ylös omin voimin. Soittaja oli myös kertonut, ettei työharjoittelija valittanut mitään oireita eikä hänellä ollut näkyvää vammaa. Puhelun aikana oli käynyt ilmi, että työharjoittelija oli juovuksissa. Tämä oli ilmoittanut, ettei hän halua paikalle sairaautoa.

Ministeriö viittaa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin em. ohjeeseen ensihoitojärjestelmän kiireellisen osan hälyttämisestä ja toteaa, että työharjoittelijalla ei ollut näkyvää vammaa ja että tilanteen arviointiin vaikutti hänen ilmeinen humalatilansa. Lisäksi työharjoittelija oli itse ilmoittanut, ettei hän halua sairaautoa paikalle.

Ensimmäinen hätäpuhelu on kestänyt yli kuusi minuuttia, jona aikana on selvitetty työharjoittelijan avuntarvetta. Hätäkeskuksella ei ole ministeriön mukaan yleistä velvollisuutta lähettää kohteeseen sairaautoa aina sitä pyydettyäessä vaan lähettäminen perustuu riskinarviointiin. Tässä tapauksessa riskinarviointi tehtiin ministeriön käsityksen mukaan ohjeiden mukaisesti, vaikka lopputulos oli epätoivottava. Ministeriö katsoo, että Pirkanmaan

häätäkeskuksen toiminta oli lainmukaista.

3.1.2

Hätäkeskuslaitosta koskevat oikeusohjeet

Hätäkeskuslain (157/2000) 3 §:n mukaan hätäkeskustoimintaa varten on valtion ylläpitämä hätäkeskuslaitos, johon kuuluvat hätäkeskusyksikkö ja sen alaiset hätäkeskukset. Hätäkeskuslaitos on sisäasiainministeriön alainen. Sisäasiainministeriö johtaa laitosta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Kukin hätäkeskustoimintaan osallistuva viranomainen ohjaa hätäkeskuksia omaan toimialaansa koskevissa asioissa.

Hätäkeskuslain 4 §:n mukaan hätäkeskuksen tehtävänä on vastaanottaa hätäilmoituksia, välittömiä poliisin toimenpiteitä edellyttäviä ilmoituksia ja muita ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvallisuuteen välittömiä toimenpiteitä edellyttäviä ilmoituksia sekä välittää ne edelleen niille yksiköille, jolle tehtävä voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuuluu. Lisäksi hätäkeskus toimii pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen viestikeskuksena, tukee ja avustaa viranomaisten tehtäviä hoitavia yksiköitä sekä hoitaa sille muussa laissa säädettyt tehtävät.

Hätäkeskuslain 19 §:n mukaan sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa lakia täsmentäviä hätäkeskustoimintaa koskevia säännöksiä:

- 1) ilmoitusten vastaanottamisesta ja välittämisestä;
- 2) hätäkeskuksen tehtävästä viranomaisten tukemisessa ja avustamisessa;
- 3) hätäkeskuksen viestikeskustehtävistä;
- 4) hätäkeskuksen viranomaisyhteistyöstä.

Hätäkeskuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (990/2000) 4 §:n mukaan hätäkeskukset huolehtivat hätäkeskuspalvelujen tuottamisesta, saatavuudesta ja laadusta hätäkeskusalueilla. Sen lisäksi, mitä hätäkeskuslain 4 §:ssä säädetään, hätäkeskuksen tehtävänä on erityisesti mm.

- 1) ilmoituksen perusteella arvioida tilanteen edellyttämät käytettävissä olevat voimavarat ja tehtävän kiireellisyys;
- 2) välittää tehtävä asianomaiselle yksikölle tai jos tilanne ei selvästi edellytä tehtävän välittämistä, tehdä tätä koskeva päätös; ja
- 3) mahdollisuuksien mukaan neuvoa ja ohjata hätätilanteisiin liittyvissä yhteydenotoissa.

Hätäkeskustoimintaa ohjeistetaan tarkemmin seuraavissa asiakirjoissa:

- sosiaali- ja terveysministeriön opas 2005:23 "Opas hälytysohjeen laatimiseksi ja
- Hätäpuhelun käsittely – Opaskansio hätäkeskuspäivystäjille, Laukkanen, Turva, Pietilä, Oksanen, 2000 tai uusin.

Sosiaali- ja terveysministeriön opas on tarkoitettu terveydenhuollon

viranomaisille sairaankuljetus- ja ensihoitopalvelujen saatavuuden sekä yhtenäisten ja käytössä olevien resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä ohjaavien hälytysohjeiden laatimiseksi hätäkeskuksille.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on antanut sairaalan ulkopuolisen ensihoidon ja sairaankuljetuksen toimintaohjeen.

Lisäksi Pirkanmaan hätäkeskus on antanut kaksi sisäistä ohjetta:

- PIKA/TO/9.3.2004: Operatiivinen toimintaohje, sairaankuljetus ja ensihoito: Terveystoimen yleisohje ja

- PIKA/TO/9.4.2004: Operatiivinen toimintaohje, sairaankuljetus ja ensihoito: Lääketieteellisen riskin arviointi ja vasteen määrittely.

3.1.3

Kannanotto

Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että "nykyisistä tukijärjestelmistä turvaavat ihmisarvoisen elämän perusedellytyksiä myös eräät lasten, vanhusten, vammaisten ja kehitysvammaisten huoltoon kuuluvat tukitoimet, erityisesti oikeus kiireelliseen sairaanhoitoon". Hallituksen esityksen mukaan säännöksellä turvataan jokaiselle suoraan perustuslakiin perustuva oikeus sellaiseen tulotasoon ja palveluihin, joilla taataan ihmisarvoisen elämän edellytykset (HE 309/1993, s. 69).

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Hallituksen esityksen mukaan palvelujen riittävyttä arvioitaessa voidaan lähtökohtana pitää sellaista palvelujen tasoa, joka luo jokaiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä (s. 71).

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Hallituksen esityksen mukaan säännös ilmaisee paitsi perinteisen vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta (s. 42).

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään.

Hätäkeskusyksikön lausunnon mukaan työharjoittelijan humalatila saattoi vaikeuttaa hänen terveydellisen riskinsä arviointia.

Oma käsitykseni on, että työharjoittelijan humalatila hallitsi riskinarviointia. Hätäkeskus ei näytä ensimmäisen hätäilmoituksen saatuaan kiinnittäneen asianmukaista huomiota siihen, että työharjoittelija oli kaatunut varastossa polkupyörien sekaan eikä hän päässyt omin voimin ylös ja että hänelle oli

aiheutunut kaatumisesta mahdollisesti vammoja, joiden ei tarvinnut olla näkyviä ollakseen vakavia. Hän oli esimerkiksi saattanut loukata päänsä kaatuessaan. Hätäkeskus tiedusteli mahdollisia halvausoireita vasta toisen hätäilmoituksen tekijältä.

Vaikka asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella Pirkanmaan hätäkeskuksen menettelyä ei ole pidettävä lainvastaisena, totean kuitenkin, että omasta mielestäni olisi edellä esitettyjen perus- ja ihmisoikeuksien kannalta arvioiden ollut perusteltua lähettää kohteeseen sairausauto jo hätäkeskuksen saatua ensimmäisen hätäilmoituksen.

Hätäkeskusyksikkö toteaa lausunnossaan, että Pirkanmaan hätäkeskuksella ei ole erillisohjeistusta alkoholin vaikutuksen alaisena olevien henkilöiden terveydentilan arvioinnista. Se ilmoittaa tulevansa pyytämään lisäohjeita tällaisen henkilön riskinarvioinnista.

Hätäkeskuksen tehtävänä on vastaanottaa hätäilmoituksia ja välittää ne edelleen niille yksiköille, joille tehtävä voimassa olevan lain mukaan kuuluu. Kukin hätäkeskustoimintaan osallistuva viranomainen ohjaa hätäkeskuksia omaan toimialaansa koskevissa asioissa. Hätäkeskus on toimialaansa kuuluvissa asioissa kunkin hallinnonalan toimintaa johtavan viranomaisen määräysvallan alainen. Poliisi, kuntien pelastusviranomaiset, kuntien terveysviranomaiset ja sairaanhoitopiirit voivat toimivaltansa rajoissa antaa ohjeita asianomaisen hallinnonalan toimintayksiköiden hälyttämisestä (HE 87/1999).

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin antamassa sairaalan ulkopuolisen sairaankuljetuksen toimintaohjeessa ei ole mainintaa päihtyneen henkilön riskinarvioinnista. Myöskään sosiaali- ja terveysministeriön oppaassa hälytysohjeen laatimiseksi ei ole kiinnitetty huomiota päihtyneen henkilön terveydellisen riskin arviointiin. Pidän tätä vakavana puutteena. Terveydenhuollon viranomaisten antamat ohjeet päihtyneen henkilön riskinarvioinnista ovat käsitykseni mukaan välttämättömiä erityisesti sekini seikka huomioon ottaen, että hätäkeskuspäivystäjiltä ei vaadita terveydenhuollon ammattihenkilön koulutusta. Hätäkeskus on erittäin tärkeässä asemassa potilaan hoitoketjun alkupäässä. Hälytystehtävän kiireellisyys ja paikalle hälytettävän avun luonne määräytyvät hätäilmoituksen vastaanottaneen hätäkeskuspäivystäjän tekemän riskinarvioinnin perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut ohjeet päihtyneen henkilön akuuttihoitosta. Nämä ohjeet koskevat terveydenhuollon toimintayksikköön *itse hakeutunutta* tai *sinne tuotua* päihtynyttä henkilöä (Päihtyneen henkilön akuuttihoito – sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet, STM Selvityksiä 2006:65). Ohjeissa korostetaan, että *päihtymys ei saa estää henkilön akuuttihoidon tarpeen arviointia ja hoidon järjestämistä eikä päihtymys saa estää henkilöä saamasta asianmukaisia palveluita*. Tämän saman periaatteen tulee käsitykseni mukaan koskea myös hätäkeskuksessa tehtävää päihtyneen henkilön terveydellisen riskin arviointia.

Pidän välttämättömänä, että kaikkien hätäkeskusten käytössä on terveydenhuollon viranomaisten antamat ohjeet päihtyneen henkilön

terveydellisen riskin arvioinnista.

3.2

Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen poliisimiesten menettely

3.2.1

Annetut selvitykset ja lausunnot

Poliisimiesten selvityksen mukaan työharjoittelija oli silmin nähden humalassa ja haisi alkoholille. Hän ei juurikaan pysynyt pystyssä omin avuin. Hänellä ei ollut näkyviä ulkoisia vammoja. Poliisimiehet olivat kysyneet työharjoittelijalta tämän sairauksista ja vammoista. Työharjoittelija kielsi alkuun juoneensa, mutta vähän myöhemmin myönsi juoneensa yhden tai kaksi lonkeroa. Poliisimiehet taluttivat hänet varaston alakerrasta ylös ja puhalluttivat hänet. Puhalluskoe osoitti noin 2 promillen humalatilaa. Työharjoittelijan seurassa olleet kaksi miestä olivat autonkuljettajia, minkä vuoksi poliisimiehet puhalluttivat myös heidät, koska he kertoivat ajaneensa autoa pitkin päivää.

Poliisimiehet saivat henkilökunnan kertoman perusteella sellaisen käsityksen, että sairausauto olisi jo käynyt paikalla. Poliisimiesten mukaan henkilökunta ei epäillyt missään vaiheessa, että työharjoittelijalla olisi ollut sairauskohtaus, vaan heille jäi sellainen käsitys, että sairausauto olisi haluttu paikalle vahvan päihtymyksen vuoksi. Henkilökunnan mukaan työharjoittelija ei ollut aikaisemmin juopotellut työaikana.

Poliisimiehet eivät osanneet päätellä sairauskohtausta työharjoittelijan kunnosta. Hän oli vähäsanainen, minkä poliisimiehet päättelivät osaltaan johtuneen häpeästä, koska hän oli jäänyt kiinni juopottelusta työpaikalla. Koska poliisimiehet eivät olleet tavanneet häntä aikaisemmin, he eivät voineet tietää, millainen hän oli selvänä. Poliisimiesten mielestä työharjoittelija vaikutti normaaliilta 2 promillen humalassa olevalta henkilöltä. Hän oli kertonut veljensä tulosta häntä hakemaan ja henkilökunta oli luvannut pitää hänestä huolta siihen asti.

Poliisilaitoksen selvityksen mukaan poliisimiehet arvioivat työharjoittelijan kuntoa ja totesivat hänen olleen voimakkaassa humalatilassa. Työharjoittelijan olemuksessa mikään ei viitannut sairauskohtaukseen. Koska poliisimiehet olivat siinä käsityksessä, että sairausauto oli jo käynyt paikalla eikä henkilökunta ollut esittänyt huolta työharjoittelijan terveydentilasta, he eivät osanneet arvioida, että käyttäytymisen syynä olisi vahvan humalatilaa lisäksi ollut myös vakava sairaustila. He toimivat parhaan kykynsä ja taitonsa sekä voimassa olevien ohjeiden (sisäasiainministeriön ohje päihtyneen kohtelusta) mukaan.

Muiden henkilöiden puhalluttaminen perustui pakkokeinolain 6 luvun 3 §:ään.

Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosaston lausunto

Lääninhallituksella ei ole muuta lisättävää Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen lausuntoon kuin että ohjeistuksesta voidaan mainita myös sisäasiainministeriön ohje "Puhalluskoe ja sylkitesti".

Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausunto

Lausunnon mukaan poliisimiehet olivat arvioineet työharjoittelijan tilan päihtymykseksi, joka sinänsä olisi täyttänyt poliisilain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset henkilön kiinniottamiseksi hänen suojelemisekseen. Vallinneissa olosuhteissa he olivat kuitenkin harkinneet, että kiinniottaminen ja poliisin tiloissa säilyttäminen ei ollut tarkoituksenmukaista. Työharjoittelijan tavatessaan poliisimiesten tuli tehdä tilannearvio päihtyneiden käsittelystä annetun lain säännösten ja sisäasiainministeriön ohjeen mukaisesti, vaikka häntä ei otettukaan säilöön.

Lausunnon mukaan ei ollut perusteita epäillä, että poliisimiehet olisivat menettelleet työharjoittelijan tilaa arvioidessaan huolimattomasti tai muuten virheellisesti.

3.2.2

Oikeusohjeet

Poliisilain (493/1995) 11 §:n 1 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni henkilö hänen suojelemisekseen henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos henkilö ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai henkilöstä huolehtia muilla keinoin.

Päihtyneiden käsittelystä annetun lain (461/1973) 1 §:n mukaan henkilöä, joka on päihtymyksen vuoksi otettu kiinni poliisilain 11 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, on käsiteltävä ja hoidettava niin kuin päihtyneiden käsittelystä annetussa laissa säädetään. Lain 2 §:n mukaan (sellaisena kuin se oli voimassa tapahtuma-aikaan) poliisin on toimitettava henkilö päihtyneiden selviämisasemalle tai, jollei se ole mahdollista, muuhun päihtyneiden säilöissäpitopaikkaan. Mikäli päihtyneen terveydentila antaa siihen aihetta, hänet on viipymättä toimitettava sairaalaan tai ryhdyttävä muuhun hänen tilansa vaatimaan toimenpiteeseen.

Sisäasiainministeriö on 15.9.2003 antanut ohjeet päihtyneen kohtelusta (SM-2003-01756/Tu-53). Ohje on voimassa 1.10.2003 – 30.9.2008.

Pakkokeinolain (450/1987) 6 luvun 3 §:n mukaan poliisimies voi määrätä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan kokeeseen, joka tehdään tämän mahdollisesti nauttiman alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi.

3.2.3

Kannanotto

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella en ole voinut todeta Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen poliisimiesten menettelleen asiassa lainvastaisesti. Tätä kannanottoani perustelen viittaamalla sisäasiainministeriön poliisiosaston lausunnossa esitettyihin käsityksiin.

Sen sijaan katson, että sisäasiainministeriön ohjetta päihtyneen käsittelystä

olisi tarpeen täsmentää siltä osin kuin se koskee päihtyneen sairaustilan arviointia. Perustelen tätä kannanottoani seuraavasti.

Ohjeissa todetaan, että tavatessaan säilöön otettavan päihtyneen, poliisin on arvioitava tämän käyttäytymisen sekä muiden havaintojen perusteella, onko henkilö päihtynyt tai lääkaineiden ja alkoholin sekakäytöstä johtuvassa sekavuustilassa vai johtuuko hänen poikkeava käyttäytymisensä päihtymystä muistuttavasta sairaudesta.

Ohjeen kohdassa "Sairaustilan arviointi" todetaan mm. seuraavaa:

Päihtymystä muistuttavia sairaustiloja ovat mm. diabetes, epilepsia ja eräät aivoperäiset sairaudet. Sairauksien poissulkemiseksi on todettava, tuntuuko henkilöstä alkoholin tai muun päihteen haju. Jos on syytä epäillä henkilöllä olevan päihtymyksen lisäksi alkoholista johtuva myrkytystila tai päihtymyksen sijasta jokin terveyttä vakavasti vaarantava sairaus, poliisin on kutsuttava paikalle sairaankuljetusyksikkö.

Totean, että myös päihtymystä muistuttavaa sairautta sairastava voi olla päihtynyt. Alkoholilta haiseva voi olla sairas. Päihtymyksen lisäksi henkilöllä voi olla jokin terveyttä vakavasti vaarantava sairaus.

Pidän puutteena sitä, että poliisille ei ole annettu toimintaohjetta sellaisen tilanteen varalta, että henkilöllä voi päihtymyksen lisäksi olla jokin terveyttä (vakavasti) vaarantava sairaus, johon hän tarvitsee hoitoa. Tällaista päihtynyttä ei voida ottaa säilöön, vaan hänet on toimitettava saamaan hoitoa terveydenhuollon toimintayksikköön.

4

TOIMENPITEET

Saatan sosiaali- ja terveysministeriön tietoon edellä kohdassa 3.1.3 esittämäni käsityksen siitä, että kaikkien hätäkeskusten käytössä on tarpeen olla terveydenhuollon viranomaisten antamat ohjeet päihtyneen henkilön terveydellisen riskin arvioinnista. Samalla esitän, että ministeriö ryhtyy asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin. Pyydän ministeriötä ilmoittamaan minulle 31.3.2008 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt esitykseni johdosta.

Saatan sisäasiainministeriön tietoon edellä kohdassa 3.2.3 esittämäni käsityksen päihtyneen kohtelusta annetun ministeriön ohjeen täsmentämistarpeesta siltä osin kuin ohje koskee päihtyneen sairaustilan arviointia. Pyydän ministeriötä ilmoittamaan minulle 31.3.2008 mennessä, mihin toimenpiteisiin käsitykseni on antanut aihetta.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni asianomaisille ministeriöille.

Saatan hätäkeskusyksikön ja Pirkanmaan hätäkeskuksen tietoon edellä kohdassa 3.1.3 esittämäni käsityksen päihtyneen henkilön terveydellisen riskin arvioinnista.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle tiedoksi.